

En drunknad griskulting

Det hade varit oktobermarknad i Strängnäs och Maria Rask ifrån Folsberga i Vallby hade tillsammans med flera andra Vallbybor åkt med skeppare Loberg på hans båt till marknaden. Maria hade sålt en tunna potatis som hon haft med sig. Hon hade fått bra betalt för det var fin potatis hon och hennes man soldaten Anders Rask hade skördat på torpet. Rikligt hade det också blivit, så pass mycket att de beslutade att sälja en tunna för att få pengar att köpa sig en griskulting för.

Maria var nu på hemväg i båten tillsammans med de andra marknadsbesökarna ifrån Vallby. Hon kände sig glad och nöjd för griskultingen hon hade köpt var präktig och verkade pigg och livlig. Den var instängd i en bur och burens stod i ökstocken, eller jollen, som hängde på släp efter Lobergs storbåt. Det var trångt på båten. Båten hade varit fullastad på väg till marknaden med varor som skulle säljas och den var lika fullastad på hemvägen.

Maria hade kommit bland de sista tillbaka till båten, för det gällde ju att få vara med så länge som möjligt när det var marknad. Det var inte så ofta som hon hade möjlighet att fara iväg så här, men idag hade hon ju speciella uppdrag. När Maria så äntligen kommit till bryggan med sin gris hade Lobergs storbåt varit så fullastad att Maria var rädd att burens skulle klämmas sönder om hon trängde in den bland all annan packning som redan var lastad och surrad på båten. Loberg var inte heller på plats när hon kom så han kunde inte hjälpa henne, därför ställde hon burens i jollen som hängde på släp efter. I jollen fanns andra burar med grisar i så hennes kulting skulle inte behöva känna sig ensam när han seglade genom Mälaren på sin väg till sitt nya hem i Vallby.

I mitten på oktober är dagarna korta så hemfärden företogs till största delen i mörker. Det var visserligen uppehåll men det blåste en del och vinden tilltog alltmer framåt kvällen. Den tunga, fullastade fraktbåten seglade stadigt framåt men ökstocken som hängde på släp med sin rundade botten rullade och krängde alltmer. Grisarna blev oroliga och for fram och tillbaka i burarna och ömsom föll mot och ömsom kastade sig av skräck mot burarnas väggar. Sjösjuka var de förmodligen också.

Alla burarna var ordentligt tillstängda men på något vis så lossnade den brädstump som låste luckan på Marias bur och hennes griskulting kom loss och trillade i vattnet. Några åror fanns inte till jollen varför det inte gick att ta loss den från fraktbåten och ro efter griskultingen och försöka rädda den. Den simmade omkring i vattnet en god stund och skrek hjärtskärande. Ingen på båten kunde göra något utan så småningom tröttnade den, sjönk och drunknade.

Maria blev förtvivlad. Den lyckade marknadsresan slutade så olyckligt. Vad skulle Anders säga när han kom hem nästa vecka efter soldatövningen på ladugårdsgärdet i Stockholm? Maria oroade sig. Hon kände sig skyldig, men ändå inte. Hon hade ju stängt burens med brädlappen precis som Anders hade sagt till henne. Det blev en tråkig hemresa. När dom sent omsider kom till Österby brygga och alla hade lastat av sina varor fick hon, precis som på morgonen, åka med sin granne, bonden Eric Strömberg i Folsberga. Hans dräng, Johannes, stod vid bryggan och väntade med häst och vagn.

Anders blev mycket riktigt arg över förlusten när han kom hem, men efter att den värsta ilskan mot Maria hade lagt sig så började han fundera om inte skeppare Loberg hade ansvar för det som fraktats och beslutade sig för att stämma honom inför tinget för att få ersättning för sin förlorade griskulting. Målet ogillades dock för det gick inte att bevisa att Loberg på något sätt skulle ha varit oansvarig, dels för att det varit Maria själv som lastat burens i jollen och dels stod där flera andra burar med grisar i och de burarna hade förblivit stängda. Rätten ansåg istället att Maria inte hade satt fast luckan på burens tillräckligt stadigt, varför yrkandet på ersättning för den drunknade griskultingen ogillades.